

ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Марцев Олексій

Освітня політика України значною мірою визначається інтеграцією в європейський простір. Психологічно безпечне середовище в школах є ключовою умовою для розвитку учнів, включаючи захист від насилля та поважне ставлення. Негативний вплив зовнішніх факторів може знижувати ефективність соціалізації дітей. Поняття готовності вчителя до професійної діяльності та її оцінювання відображено в працях С. Альохіної М. Алексеевої, Є. Агафоновой, К. Дурай-Новакової, Ю. Калічак, А. Колупаєва, Л. Кондрашової, С. Миронової, В. Моляко, О. Мороз, В. Сластьоніна, Г. Троцко, С. Чупахіна, М. Шеремет, О. Шпак та ін.. Важливою є підтримка дітей з особливими освітніми потребами, зокрема психологічний супровід і емоційна стабільність. Заклади освіти мають формувати комфортне середовище через спілкування з учнями, діагностику їхнього стану та уважність до їхніх потреб [1–3].

Метою дослідження є обґрунтування готовності вчителів до формування психологічно безпечного інклюзивного освітнього середовища.

Освітня політика України формується під впливом європейської інтеграції. Важливим аспектом є створення психологічно безпечного освітнього середовища, що сприяє захисту дітей від насилля та їхньому емоційному благополуччю. Зовнішні фактори можуть негативно впливати на соціалізацію учнів, тому необхідна підтримка дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Заклади освіти мають забезпечувати комфортне середовище через спілкування, діагностику та уважне ставлення до учнів.

Інклюзивне освітнє середовище забезпечує спільне навчання дітей за адаптованими програмами, сприяючи їхній соціалізації. Психологічна безпека є ключовою умовою комфорту для дітей з особливими потребами. Міністерство освіти і науки України розробило «Стратегію забезпечення психічного здоров'я», що передбачає розбудову системи психологічної допомоги, покращення освітнього

клімату та зменшення випадків булінгу. Діти з ООП потребують додаткової підтримки для реалізації права на освіту.

Готовність вчителів до формування психологічно безпечного інклюзивного освітнього середовища визначається нами як психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в проведенні тренінгових занять, семінарів, лекторіїв, консиліумів щодо подолання упередженого ставлення до цих осіб; у формуванні мотивації та активної взаємодії у контексті побудови конструктивної співпраці в сприйнятті їх як повноцінних людей із руйнуванням різних стереотипів і міфів щодо їх дискримінації та стигматизації [1, 3].

Прихильники спільного навчання визначають такі позитивні пріоритети інклюзивних процесів (рис. 1).

Рис. 1. Позитивні пріоритети інклюзивних процесів в освітньому середовищі

Від так значно зменшується небезпечність розвитку в них снобізму у розумінні їх інакшості та винятковості, зникнення страху в доланні перешкод і здійсненні власних мрій. Інклюзивне навчання має складнощі, зокрема неоднорідність колективу, труднощі конкуренції та моральні дилеми у розподілі уваги. Тьюторство допомагає вирішувати ці проблеми, проте не всі родини можуть собі його дозволити. Важливо запроваджувати індивідуальні програми розвитку,

психологічний супровід та працювати з батьками для формування толерантного ставлення до дітей з особливими освітніми потребами. Кожна дитина по-своєму унікальна, і потреби кожної дитини специфічні. Дитина з особливими освітніми потребами на сучасному етапі розвитку суспільства розглядається як особистість, яка має ті ж права, що й інші, але через особливості індивідуального розвитку їй необхідно формувати особливе середовище та надавати особливі освітні послуги.

Таким чином, проблема готовності вчителя забезпечити освітню інтеграцію дітей з особливими освітніми потребами характеризується як інтегроване утворення, компонентами якого є: особистісні і професійно-значущі якості вчителя, його теоретична обізнаність та світоглядна позиція, практичні уміння, знання, установки та навички в організації освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами. Здатність проявляти компетентність у стандартних і нестандартних ситуаціях впродовж роботи з дітьми потребує діагностичної, освітньої і корекційної роботи, ґрунтовної навчально-методичної складової та ефективної організації соціальної взаємодії між дітьми та батьками.

Інклюзивне навчання не лише забезпечує освіту дітей з особливими потребами, а й впливає на навчальний процес та взаємини його учасників. Успішність залежить від розуміння педагогами потреб учнів та створення психологічно комфортного середовища. Важливими є комунікативні навички вчителя, співпраця з батьками та міждисциплінарними фахівцями. Ефективне інклюзивне викладання ґрунтується на гуманності, емпатії, толерантності та педагогічній справедливості.

Список використаних джерел

1. Калічак Ю. Л., Чупахіна С. В. Підготовка майбутніх педагогів до організації міжособистісної взаємодії в умовах інклюзивного освітнього простору: Навчально-методичний посібник. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2019. 80 с.
2. Лазаренко Н., Візнюк І. Моніторинг забезпечення якості професійної освіти педагогів в контексті євроінтеграції. *Comparative Professional Pedagogy*, 2023. №13(1). С. 11–19.